ІНТЕРНЕТ І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Р.К. Матков
Київський національний університет ім. Т.Г.Шевченка
м.Київ, Україна

Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій з середини XX століття сприяв формуванню глобальної системи комунікацій – Інтернету. Розвиток мережі Інтернет був обумовлений його популяризацією, як загальнодоступного і дешевого засобу комунікації, а також широким використанням можливостей мережі комерційними організаціями, фінансовими установами. Не менш важлива і та обставина, що з виникненням Інтернету людство придбало нове велетенське джерело інформаційних ресурсів, доступ до яких дуже дешевий, а швидкість отримання інформації складає хвилини і навіть секунди.

Сьогодні Інтернет став важливим чинником в політичному житті всього світу, зокрема, підвищилась його роль у формуванні і розвитку демократії, становленні громадянського суспільства, в реалізації свободи слова.

Разом з політичною і економічною інтеграцією, розширенням військової взаємодії і співпраці, підвищенням транспарентності меж Інтернет є одним із найважливіших чинників глобалізації міжнародних відносин. Суть глобалізації полягає в різкому розширенні взаємозв'язків і взаємозалежностей між народами і державами. Це нова стадія громадського розвитку у всесвітньому масштабі, нова якість соціальних зв'язків і громадських процесів, що стала можливою завдяки досягненням науки і техніки. Відмітна особливість глобалізації полягає в тому, що наростають масштаб і глибина усвідомлення світу як єдиного простору, а внутрішні події в окремих державах чинять сильнішу дію на інші держави і народи, чим зовнішньополітичні акції [1].

На думку американського дослідника Кеннета Уолтца, технологічні інновації середини 1970-х років сприяли зростанню взаємозалежності, або глобалізації, яка все більше асоціювалася зі світом, демократією і відкритими ринками. До 1990-х років, переважаючим припущенням було те, що економічні і технологічні сили глобалізації «приведуть до практично повної однорідності політичних і економічних у форм і функцій в державі [2].

На думку іншого американського дослідника Ф.Фукуями отримання дешевої і усебічної інформації мало глибоку дію на демократизацію; ієрархіям різних видів, від урядів до корпорацій і профспілок набагато складніше використати контроль над інформацією, щоб управляти тими, над ким вони мають владу. Він зазначає, що немає нічого випадкового в тому, що авторитарні режими почали руйнуватися у всьому світі тоді, коли глобальна економіка почала переходити в інформаційне століття [3].

В той же час, К.Мацуура вважає, що глобалізація – це не тільки економічний і фінансовий процес, але також і науково-технічний процес, у рамках якого нові мережеві технології створюють і нові умови у сфері міжнародних відносин. А Інтернет, поза сумнівом, є особливо цінним

інструментом розвитку й надзвичайно потужним і відносно недорогим засобом поширення інформації [4].

Наочним прикладом важливої ролі, яку Інтернет відіграє у світовій політиці, є масштабне використання його можливостей у сфері забезпечення інформаційної безпеки, боротьбі з міжнародним тероризмом і кібер – тероризмом [5].

Політичні і соціально-економічні наслідки розвитку Інтернет для всього світу детально аналізуються в роботах американського дослідника Р. Литана [6]. Він відмічає ряд позитивних наслідків політичного характеру, зокрема таких як вдосконалення процесу проведення демократичних виборів, підвищення активності виборців і політичних партій, підвищення прозорості і підзвітності взаємодій між урядом і громадянами, розвиток різних демократичних міжнародних рухів та ін. Він також зазначає, що ніколи раніше така велика кількість людей в різних регіонах світу не мала можливості так швидко і ефективно висловлювати свою думку і планувати політичні акції. Свідченням цього є події останніх місяців 2013 року в Україні.

Д. Беллом, вказує на політичні і соціальні наслідки розвитку Інтернету, на те, що Інтернет став всеосяжним інструментом політичного впливу і стимулювання соціально-економічного прогресу, роль якого у світовій політиці неухильно зростає. В той же час, він зазначає, що Інтернет є не лише одним із ключових чинників глобалізації міжнародних відносин, який стимулює їх розвиток, але, значною мірою, й сам залежить від глобалізації і є їх інтегральною частиною [7].

Окрім сказаного, слід відзначити , що в умовах глобалізації і демократизації міжнародних відносин розвиток Інтернет суттєво посилює вплив недержавних організацій на світовій арені. Очевидним є зростання за останні роки впливу громадських інститутів і окремих людей на політику і міжнародні відносини. Розвиток Інтернет має пріоритетне значення для країн-лідерів в міжнародній політиці. Низький рівень розвитку Інтернету обмежує можливості країн брати участь в сучасних процесах інтеграції і розвитку міжнародних відносин, сприяє відставанню в економічній сфері. В той же час активне впровадження Інтернет спричиняє збільшення впливу на світовій політичній і економічній арені, сприяє досягненню стратегічних цілей, наприклад, з точки зору забезпечення національної безпеки.

Таким чином, можна стверджувати, що політична і економічна глобалізація створила умови для глибокого проникнення Інтернет у міжнародну діяльність. Можна виділити два базові механізми дії Інтернету на глобалізацію міжнародних відносин.

По-перше, Інтернет робить систему ухвалення рішень і взаємодії на міжнародному рівні прозорішим для держав і дозволяє ефективніше враховувати міжнародні чинники при розробці і реалізації національної політики.

По-друге, Інтернет дозволяє широкому спектру недержавних організацій як національних, так і міжнародних, впливати на політику окремих держав,

примушуючи їх враховувати чинники і наслідки глобалізації, у тому числі ті, що спостерігаються в інших державах світу.

Сказане вкотре підкреслює тезу стосовно зростання за останні десятиліття ролі Інтернет в міжнародній політиці. Отже, слід визнати, що Інтернет сьогодні – це всеосяжний інструмент політичного впливу і дії на соціально-економічний розвиток в умовах глобалізації міжнародних відносин.

Як зазначалось вище, Інтернет є одним з чинників розвитку демократії у світі. Саме за його допомоги неурядові організації і громадяни, можуть розширювати сфери своєї участі в міжнародній і внутрішньодержавній діяльності. Прикладом цього є приєднання України до європейської ініціативи Відкритий уряд.

Цікавим показником того, наскільки важливим стає Інтернет на світовій арені, являється вимога Європейського Союзу до країн, що бажають приєднатися до ЄС, відносно рівня розвитку Інтернету. Згідно з Планом дій Ради Європи для України передбачається прискорити реформи і модернізацію економіки країн кандидатів в члени ЄС, у т.ч. у сфері ІКТ [8].

Тільки усвідомивши роль і значення Інтернету Україна здатна здійснити ривок в розвитку інформаційної інфраструктури, який спричинить якісні зміни в політичній, економічній, соціально-культурній і інших сферах, активізує позицію країни у міжнародних відносинах.

Література

1. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз: Моногр. – К.: МАУП, 2005. – 440 с.
2. Waltz K. Globalization and American Power. // The National Interest, no. 59, Spring 2000, p. 48. http://nationalinterest.org/article/globalization-and-american-power-1225
3. Fukuyama, Francis. Second Thoughts: The End of History 10 Years Later. // NPQ: New Perspectives Quarterly, Summer 1999, Vol. 16 Issue 4, стр. 40. http://www.wesjones.com/eoh.htm
4. Мацуура К. Глобализация – это также культурный процесс // Международная жизнь. №8-9, 2000, с. 27-32.
5. Siroli G.P. Strategic Information Warfare. Geneva International Peace Research Institute (GIPRI), 1.12.2000. http://www.ssn.ethz.ch/gipri /eng/SIW.htm
6. Litan R. Law and policy in the age of the internet – Режим доступу: http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1103&context=dlj
7. Белл Д. «Социальные рамки информационного общества». Новая технократическая война на Западе. М., Прогресс, 1996. С. 335
8. План дій Ради Європи для України на 2011-2014 роки – Режим доступу:http://coe.kiev.ua/uk/DPAInf%282011%2917E%20Action%20Plan%20Ukraine.pdf